Chapter 5 सदाचार

अभ्यास:
प्रश्न : 1:सर्वान् श्लोकान् सस्वरं गायत।
उत्तर: छात्राः श्लोकान् स्वयमेव सस्वरं गायन्तु।
प्रश्न : 2:उपयुक्तकथनानां समक्षम् 'आम्' अनुपयुक्तकथनानां समक्षं 'न' इति लिखत
(क) प्रातः काले ईश्वरं स्मरेत्।
(ख) अनृतं ब्रूयात्।
(ग) मनसा श्रेष्ठजनं सेवेत।
(घ) मित्रेण,कलहं कृत्वा जनः सुखी भवति।
(ङ) प्रात:काले शय्यां न त्यजेत्।
उत्तर:
(क) प्रातः काले ईश्वरं स्मरेत्। आम्
(ख) अनृतं ब्रूयात्। न
(ग) मनसा श्रेष्ठजनं सेवेत। आम्
(घ) मित्रेण कलहं कृत्वा जन: सुखी भवति। 📗 न

प्रश्न : 3:एकपदेन उत्तरत

(क) कदा शय्यां त्यजेत्?

उत्तर:

प्रातःकाले।

(ख) कानि कृत्वा अध्ययनं कुर्यात्?

उत्तर:

नि"त्यकर्माणि।

(ग) किं ब्रूयात्?

उत्तर:

सत्यम्।

(घ) केन सह कलहं कृत्वा नरः सुखी न भवेत्?

उत्तर:

मित्रेण।

प्रश्न : 4 :रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत

- (क) प्रथमम् ईश्वरं स्मरेत्।
- (ख) कलहं कृत्वा नरः दुःखी भवति।

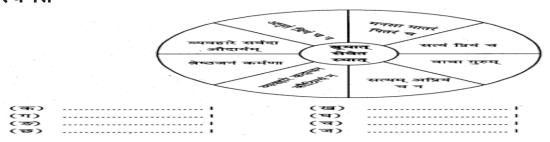
- (ग) पितरं कर्मणा सेवेत।
- (घ) व्यवहारे मृदुता श्रेयसी।
- (ङ) सर्वदा व्यवहारे ऋजुता विधेया।

उत्तर:

(प्रश्ननिर्माणम्)

- (क) प्रथमं कं स्मरेत्?
- (ख) किं कृत्वा नरः दुःखी भवति ?
- (ग) कं कर्मणा सेवेत ?
- (घ) व्यवहारे का श्रेयसी ?
- (ङ) कदा व्यवहारे ऋजुता विधेया ?

प्रश्न : 5 :प्रश्नमध्ये त्रीणि क्रियापदानि सन्ति। तानि प्रयुज्य सार्थक-वाक्यानि रचयत

उत्तर:

- (क) सत्यं प्रियं च ब्रूयात्।
- (ख) वाचा गुरुं सेवेत।
- (ग) सत्यम् अप्रियं च न ब्रूयात् ।
- (घ) व्यवहारे कदाचन कौटिल्यं न स्यात्।
- (ङ) श्रेष्ठजनं कर्मणा सेवेत।
- (च) व्यवहारे सदा औदार्य स्यात्।
- (छ) अनृतं प्रियं च न ब्रूयात्।
- (ज) मनसा मातरं पितरं च सेवेत।

प्रश्न : 6 :मञ्जूषातः अव्ययपदानि चित्वारिक्तस्थानानि पूरयत

तथा ,	न	कदाचन
सदा	च	. अपि

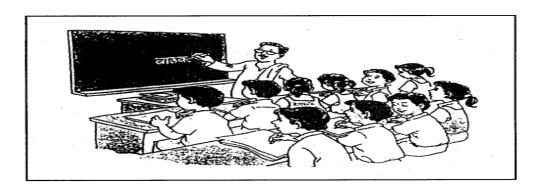
- (क) भक्तः ईश्वरं स्मरति।
- (ख) असत्यं वक्तव्यम्।
- (ग) प्रियं सत्यं वदेत्।

- (घ) लता मेधा विद्यालयं गच्छतः।
- (ङ) कुशली भवान् ?
- (च) महात्मागाँधी अहिंसा न अत्यजत्।

उत्तर:

- (क) भक्तः सदा ईश्वरं स्मरति।
- (ख) असत्यं न वक्तव्यम्।
- (ग) प्रियं तथा सत्यं वदेत्।
- (घ) लता मेधा च विद्यालयं गच्छतः।
- (ङ) अपि कुशली भवान् ?
- (च) महात्मागाँधी कदाचन अहिंसा न अत्यजत्।

प्रश्न : 7 :चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषातः पदानि च प्रयुज्य वाक्यानि रचयत

लिखति लिखन्ति कक्षायाम् सः श्यामपट्टे पुस्तिकायाम्

शिक्षक:

छात्रा:

उत्तराणि

प्रश्नम्

ते

उत्तर:

1. सः शिक्षकः श्यामपट्टे प्रश्नं लिखति।

2. ते छात्राः कक्षायां पुस्तिकायाम् उत्तराणि लिखन्ति।

बहुविकल्पी प्रश्न:

- (i) कदा शय्यां त्यजेत् ?
- (A) प्रातःकाले
- (B) सायंकाले
- (C) अर्धरात्रौ
- (D) मध्याह्ने।

उत्तर:

(A) प्रातःकाले

- (ii) कानि कृत्वा अध्ययनं कुर्यात् ?
- (A) दुष्कर्माणि
- (B) नित्यानि
- (C) कर्माणि
- (D) नित्यकर्माणि।

उत्तर:

- (D) नित्यकर्माणि।
- (iii) किं ब्रूयात् ?
- (A) असत्यम्
- (B) सत्यम्
- (C) कटु
- (D) कठोरम्।

उत्तर:

(B) सत्यम्

- (iv) केनं सह कलहं कृत्वा नरः सुखी न भवेत् ?
- (A) कुमित्रेण
- (B) मित्रेण
- (C) चित्रेण
- (D) शत्रुणा।

उत्तर:

- (B) मित्रेण
- (v) प्रथमं कं स्मरेत् ?
- (A) धनम्
- (B) मित्रम्
- (C) अध्यापकम्
- (D) ईश्वरम्।

उत्तर:

(D) ईश्वरम्।

(vi) किं कृत्वा नरः दुःखी भवति ?
(A) कर्म
(B) कलहम्
(C) परिश्रमम्
(D) अध्ययनम्।
उत्तर: (B) कलहम्
(vii) कं कर्मणा सेवेत ?
(A) पितरम्
(B) पितुः
(C) मातुः
(D) भ्रातरम्।
उत्तर : (A) पितरम्

(viii) व्यवहारे का श्रेयसी ?
(A) कटुता
(B) छलता
(C) मृदुता
(D) बलता।
उत्तर: (C) मृदुता
(ix) कदा व्यवहारे ऋजुता विधेया ?
(ix) कदा व्यवहार ऋजुता विधया ? (A) सर्वदा
_
(A) सर्वदा
(A) सर्वदा (B) प्रातः
(A) सर्वदा(B) प्रातः(C) सायम्